

Nacionālā digitālā bibliotēka “Letonica”: Rīgas objekti

Dace Gasiņa
LNB direktora vietniece

Latvijas nacionālā digitālā bibliotēka “Letonica”

- Līdz šim nebijušas iespējas bibliotēku lasītājiem, kā arī attālinātajiem lietotājiem Latvijā un pasaulē
  - **Sadarbība** ar radniecīgajām atmiņas institūcijām (arhīviem, muzejiem, bibliotēkām), izglītības un pētniecības iestādēm
  - **Dalība** Eiropas un pasaules kultūras mantojuma projektos
  - unikālu Latvijas kultūras vēsture nozīmīgu materiālu **saglabāšana** nākamajām paaudzēm
- Starptautisks inovatīvs **pētniecības** darbs

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Patlaban LNB mājas lapā aplūkojamas 14 kolekcijas:

- 90 nosaukumu jeb 35 049 **laikrakstu** numuriem (aptuveni 200 000 lpp.); ir uzsākata mikrofilmu digitalizācija
- 564 Latvijas mākslas **plakāti**;
- 178 XVI – XVIII gs. **kartes**, kā arī ap 3.000 20.gs. kartes
- 3.500 Latvijas kultūras darbinieku **portreti**;
- Vairāki tūkstoši **atklātņu un ekslibri**
- 7 Latvijas komponistu **simfonisko darbu partitūras**
- Pilotprojekts “**Jāzeps Vītols**”

Laikraksti

- **Rīgas (21)**
- Kuldīgas (15), Liepājas (4), Ventspils(23)
- Jelgavas (6), Valmieras (7) Latgales (18)
Pēterburgā izdotie (2)

Dienas Lapa 1886-1940

- **Dienas Lapa.**- 1886. Nr.1 (3.sept.) – 1905. Nr.277 (20.dec.);
- **Jaunā Dienas Lapa.**- 1905. Nr.1 (24.dec.) – 1906. Nr.22 (28.janv.);
- **Mūsu Laiki.**- 1906. Nr.1 (13.febr.) – 1907. Nr.115 (9.maijs);
- **Jaunā Dienas Lapa.**- 1907. Nr.1 (21.maijs) – Nr.17 (9.jūn.);
- **Mūsu Dzīve.**-1907. Nr.1 (13.jūn.) – Nr.26 (12.jūl.);
- **Baltija.**- 1907. Nr.1 (20.aug.) – Nr.3.(22.aug.);
- **Rīgas Apskats.**- 1907. Nr.1 (15.dec) – 1908. Nr.303 (31.dec.);
- **Jaunā Dienas Lapa.**- 1908. Nr.1 (29.dec.) – 1918. Nr.27 (17.febr.);
- **Dienas Lapa.**- 1913. Nr.1 (30.dec.), 1914. Nr.1 (29.dec.), 1918. Nr.1 (20.febr.) – Nr.186 (6.okt.).

Jaunākās Ziņas (1911-1940)

- Regulārie pielikumi:
- 1911. – 1931.g. Nr.22 (29.janv.) daudziem numuriem pievienotas lapas ar kolumnas tituliem – “Jaunākās Ziņas” pielikums, "Jaunāko Ziņu" pielikums, 1913.g., 1924.g. Nr.111 (17.maijs) līdz 1927.g. Nr.46 (26.febr.) arī "Jaunāko Ziņu" Ilustrētais pielikums vai Ilustrētais "Jaunāko Ziņu" pielikums, tie faktiski ir paplašināti numuri ar kārtējo laikraksta saturu.
- No 1929.g. Nr.80 (11.apr.) līdz 1932.g. Nr.142 (30.jūn.) reizi nedēļā, parasti ceturdienās, numuriem pievienota lapa ar kolumnas tituliem - "Jaunāko Ziņu" piel. Nr....., "Jaunākās Ziņas" Nr....., faktiski tā ir laikraksta juridiskā nod. "Likums un tiesa".
-
- Papildziņas:
- Laikraksts neiznāca no 1917.g. 21.aug. līdz 1918.g. 14.nov.;
- 1919.g.- no 4.janv. līdz 25.maijam;
- 1920.g.- no 17. līdz 18.okt.

BCB atklātņu kolekcija – Rīga (50)

- **Rolanda statuja sākotnēji uzstādīta 1896.gadā Sv. Pētera baznīcā (tēln. A. Folcs), kopš 2001.gada Rātslaukumā atrodas kopija.**
Rolands simbolizēja viduslaiku pilsētas tiesas varu, pilsētas neatkarību un tirgus drošību.
Rolanda zobena smaile kļuva par vietu, no kuras mērīja attālumus līdz citām pilsētām un apdzīvotām vietām

Rīgas skatu atklātnes

- **Nacionālā opera (Aspazijas bulvāris 3) un Timma tilts.**
Viena no pirmajām mūra celtnēm (1860-1862) ārpus Vecrīgas - pilsētas Pirmais jeb Vācu teātris, tagadējā Latvijas Nacionālā opera.
Priekšplānā - Timma tilts (1900), ko cēla pēc inženiera Ivana Kropivjanska projekta.
[B.v. : b.i., 192-].
Krās. fototipija ; 13,9 x 9 cm.

Rīga mākslas atklātnēs

- **Skats uz Māras
baznīcu no
M.Miesnieku ielas
Rīgā.**
Māksl. Ervins Volfeils.
Rīga : LETA (Iespiests
Valstspapīru
spiestuvē), 1926.
Krās. ofsets ; 14 x 8,9
cm.

Digitālās bibliotēkas darba virzieni, plāni, ieceres

- Saturs
  - Esošo kolekciju integrēšana
  - Kolekciju paplašināšana
  - Nozīmīgu izdevumu digitalizēšana
  - Jauni projekti 2007-
  - Jaunas ieceres
- Tehnoloģijas un standarti
- Sadarbība ar citām atmiņas institūcijām
- Autortiesības
- Dalība Eiropas projektos
- Pētniecība un attīstība

Esošo kolekciju integrēšana

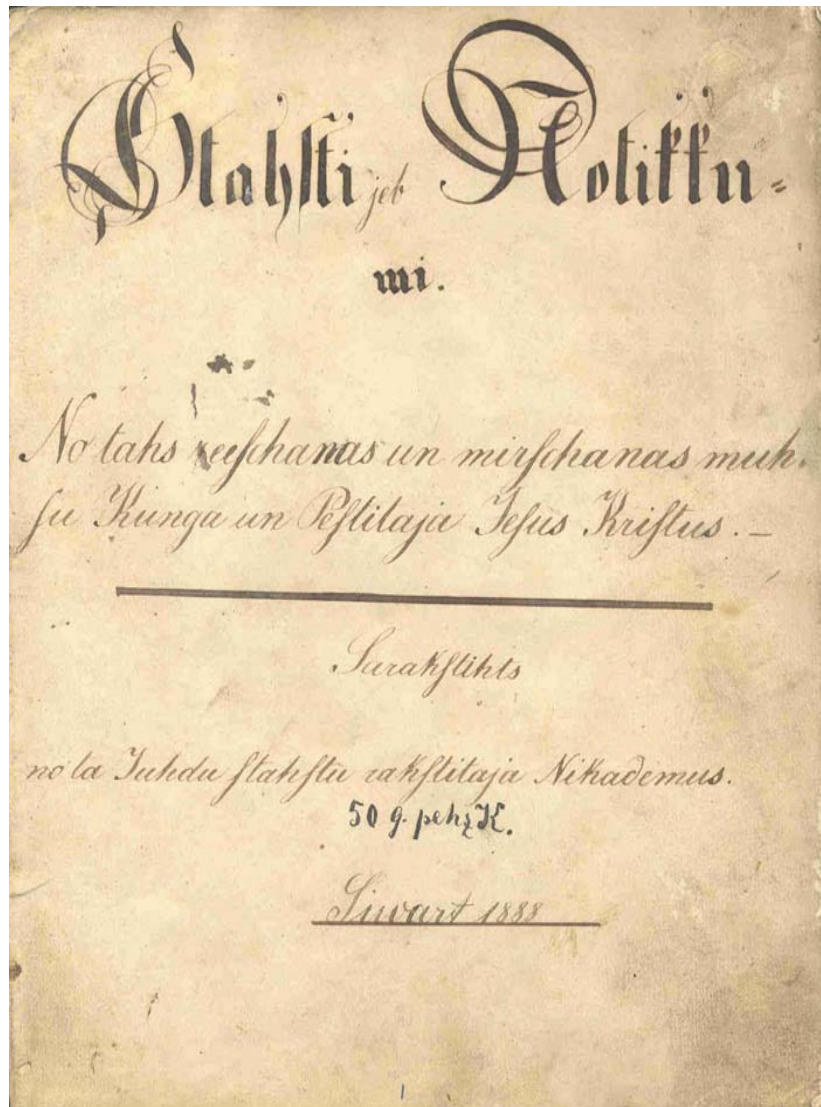
- Vienota saskarne
- Vienoti skenēšanas standarti
- Vienoti metadatu standarti

Kolekciju paplašināšana

- Periodiskie izdevumi (1822. – 1940.)
  - Latvijas kultūras vēsture attēlos
    - Portreti
    - Rīga no 19. gs. līdz 2. Pasaules karam
  - Latvija 16. – 18. gs. kartēs
  - Latviešu mākslinieku plakāti, atklātnes, ekslibri, estampi
  - J.Vītols
  - Latviešu mūzikas digitālās partitūras

Nozīmīgu izdevumu digitalizēšana

- Rokraksti (Brāļu draudžu raksti u.c.)
- LR Satversmes sapulces un Saeimas stenogramma
- Latvijas statistiskā gadagrāmata (20. – 30.g.)
- Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas Rakstu krājums (1876. – 1940. g.)
- Rigasches Adressbuch (1846. – 1914.g.)

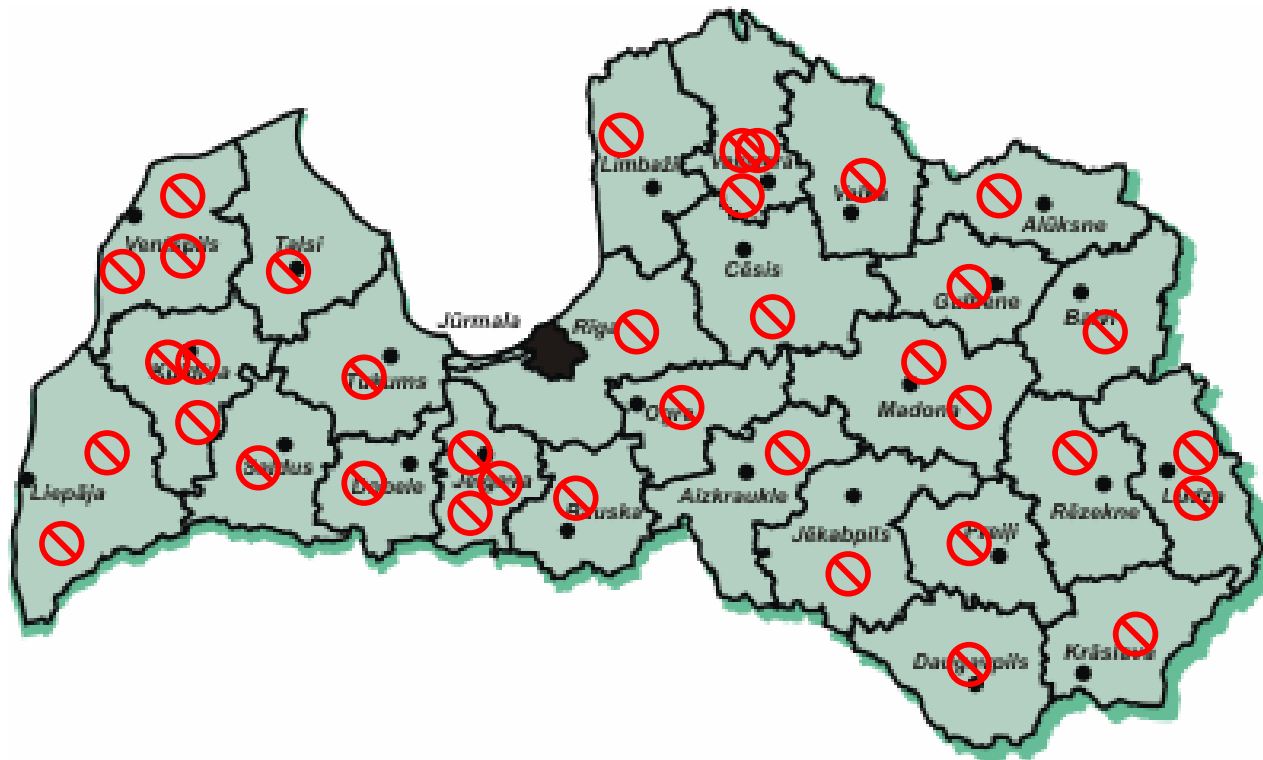
Jauni projekti 2007-

- Latviešu kino vēsture 20. – 40. gadi
- „Zudusī Latvija”
- “Nacionālā bibliotēkzinātne”
- Digitālā bibliotēka – izglītībai

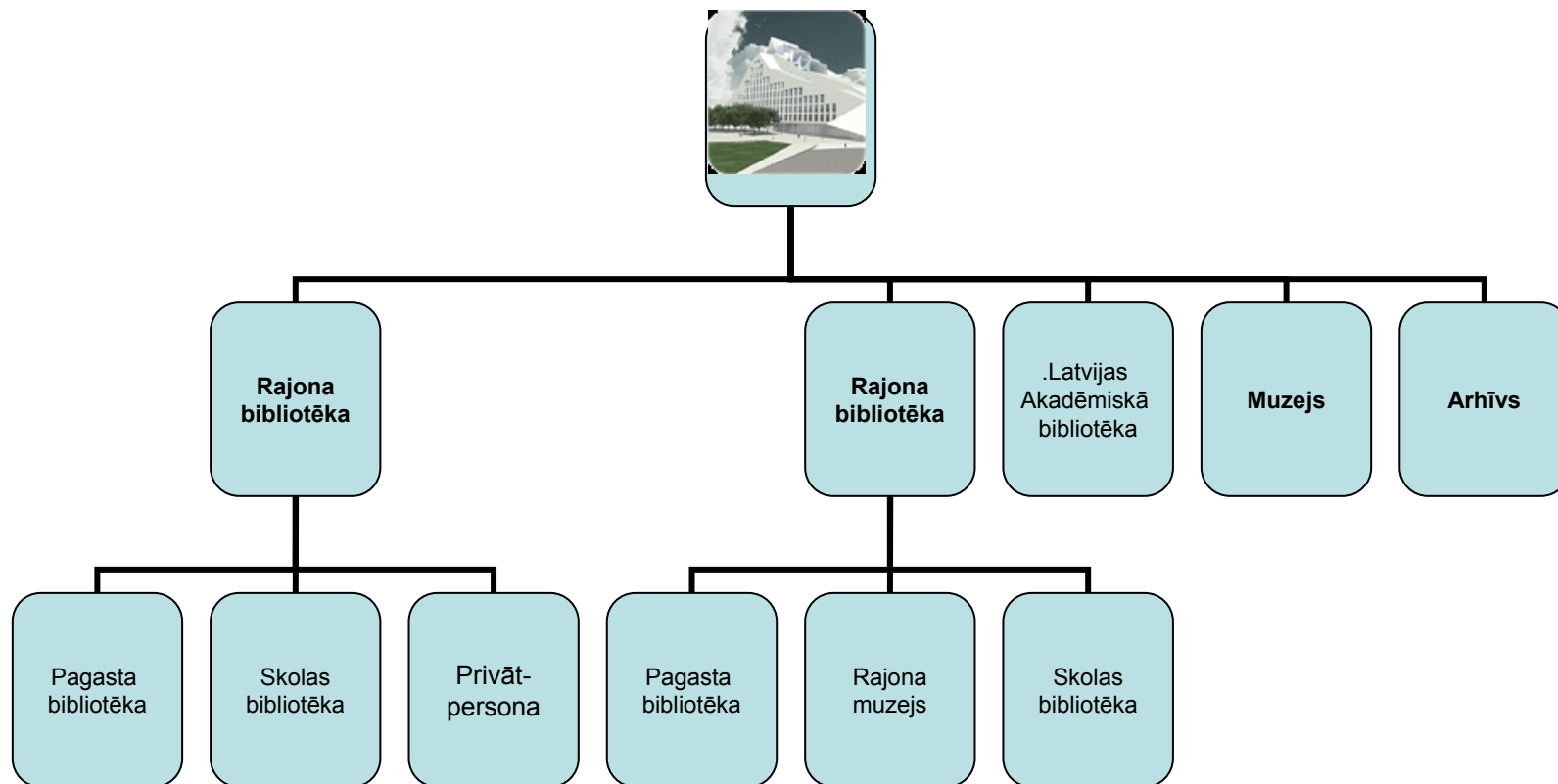

Projekts “Zudusī Latvija”

- Projekta uzdevums:
  - Digitalizēt dokumentus par Latvijas zudušajām vērtībām

Projekta pārvaldes struktūra

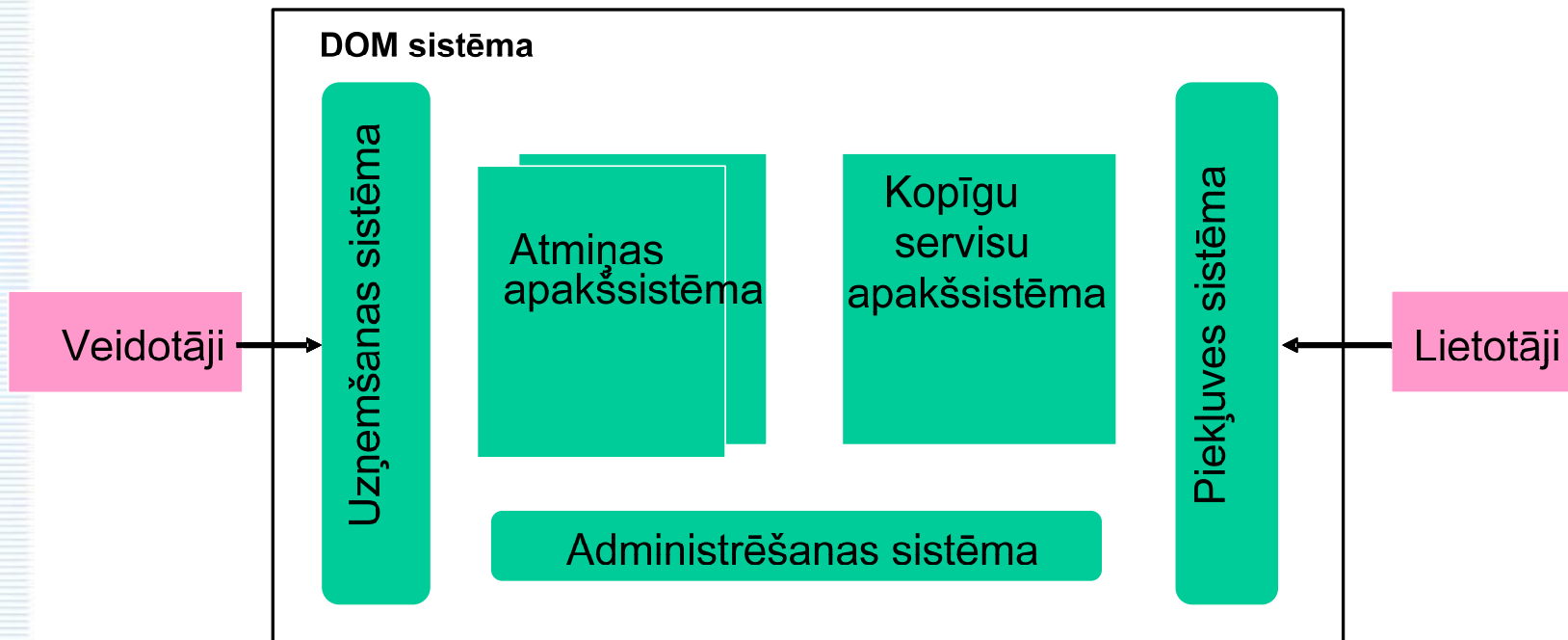
Jaunas ieceres

- **Projekts “Rīga – pastāvīgā un mainīgā”**
- Elektroniskās pārskata kartes
- Latvijas pilsētu un apdzīvotu vietu kartes
- Matīsa Siliņa kartes
- Baltvācu izdevumu kolekcija
- Rīgas un Latvijas mazpilsētu attēlu galerija

Tehnoloģiju un standartu attīstība

- Digitālo objektu pārvaldības sistēmas izstrāde (DOM)
- Kvalitātes standartu pilnveidošana (“Digitalizētāja rokasgrāmata”)
- Metadatu saturs un standarti

Latvijas DOM

Metadatu saturs un standarti

Minimālo apraksta līmeni nodrošina metadati, kas pierakstīti saskaņā ar Dublin Core standartu.

Savietojamībai ar citām sistēmām tiek lietoti metadati, kurus prasa:

- Eiropas Digitālās bibliotēkas projekta Objektu lietojumprofils v.1.5.
- Latvijas Integrētās valsts informācijas sistēmas IVIS Metadatu un e-pakalpojumu identifikācijas standarts

Jaunu tehnoloģisku risinājumu meklējumi

- Laikrakstu tekstu atpazīšanas projekts (Olive Software)

Vītola mūža sākums ir laikā, kad latviešu mūzika vēl tikai gatavojas savai nākotnei. Latviešu tautasdziesmu mediju skaistums vēl nav atklāts. Vēl visa latviešu **mūzikālā aktivitāte** saistīta ar **korjiem**, **koru** repertuārs ir galvenokārt baznīcas dziesmas vai vācu **kordziesmas**.]

Vēl latviešu mūzikai šajā laikā, izņemot Cimzi, nav savu profesionālu darbinieku. **Koru** diriģenti ir skolotāji, galvenokārt Cimzes audzēkņi. Baumaņu Kārļa komponista darbība sākas 70. gadu sākumā, bet jau ap gadsimta vidu dzimst rinda mūziķu, kas izveido mūsu pirmos profesionālo mūziķu kadrus: 1850. gadā **Vīgneru Ernests** un Oskars Šepskis, 1855. gadā Ādams Ore, 1856. gada - Jurjānu Andrejs un Ludvigs Bētiņš, 1859. gadā Nikolajs Alunāns, 1861. gadā **Straumes Jānis** un 1863. gadā - Jāzeps Vītols.

Sadarbības partneru piesaiste

- **Akadēmiskā bibliotēka**
- **Mūzikas akadēmija**
- **Latvijas Valsts vēstures arhīvs**
- **Tilde**
- **Patentu tehniskā bibliotēka**
- **Limbažu galvenā bibliotēka**
- **Izglītības ministrija**
- **Latvijas Universitāte**
- **Folkloras krātuve**

Digitālās bibliotēkas pētnieciskie aspekti

- Lietotāju interaktivitāte, personalizācija. Tas ir darbs pie lietotājiorientēta, zināšanu orientēta un psiholoģiski adekvāta interfeisa izveides.
- Semantiskās ontoloģijas pētījumi,
- OCR un indeksēšanas izstrāde
- Semantisko filtru izveide meklēšanas nolūkiem. Dabiskās valodas apstrāde un analīze teksta meklēšanas gaitā..
- Lietotāja zināšanu bāzes piesaistīšana digitalizēto resursu lietošanas procesā.

TRIPOD projekts

- Eiropas Komisijas atbalstītais projekts TRI-Partite multimedia Object Description
  - Baltvācu mākslinieka Ervina Volfeila (Wohlfeil) gleznoto Latvijas pilsētu skatu atklātnes
  - Mākslinieka Vilhelma Sigfrīda Stavenhagena (Wilhelm Siegfried Stavenhagen) ~1860.-tajos gados tapušo tērauda gravīru estampī.
  - Dažādas Latvijas vietu **Rīgas u.c. retāk sastopamie skati** (fotogrāfijas, atklātnes)

19.nov

2007.gada 19.novembrī Latvijas Republikas Kultūras ministrija un Latvijas Nacionālā bibliotēka rīko pirmo starptautisko konferenci ***Digitālās bibliotēkas izglītībai(DLL)***.

Konference pētīs nacionālo bibliotēku ieguldījumu mācību procesā, gan piedaloties mācību programmās, atbalstot profesionālās apmācības un izglītību mūža garumā, gan arī citās jomās.

Konferences galvenā uzmanība būs vērsta uz:

- mērķauditorijas pārvērtēšanu izglītības kontekstā
- saturu: pirmavoti, papildavoti un satura pievienotā vērtība
- digitālo krājumu veidošanu izglītības veicināšanai: formāti, metadati un strukturēšana.

Konferencē piedalīsies ap 150 klausītāju no Eiropas, bijušās NVS valstīm un ASV.

